

Editieredactie: Hans Schilderman & Marieke van der Giessen-van Velzen

INLEIDING | Hans Schilderman

Klem tussen kerk en zorg?

Pastorale zorg: begeleiding, ambt en leiderschap

Pastoraat lijkt klem te zitten tussen kerk en zorg. Hans Schilderman schetst de ambivalentie en poogt de vraag of er een uitweg is uit dit dilemma te beantwoorden in een drietal stellingen, met het doel om in het kader van de overige bijdragen in deze editie van Handelingen bij te dragen tot discussie over het vak.

U kunt het hele inleidende artikel lezen door te klikken op [inleiding](#)

METHODE | Hans Evers

Contemplatief luisteren

Een retorisch-kritische benadering om het innerlijk overleg te faciliteren

Contemplatief luisteren is een gespreksvorm die het innerlijk overleg van een cliënt gemakkelijker en soepeler maakt. De aanbieder kan deze vorm benutten naast andere vormen van gesprek, waarin hij vanuit een institutionele context informeert of doceert of als coach regisseert. Het model onderscheidt zich door de aanname van een metafysische kern van het menselijke bestaan, vooral ook van het individuele bestaan.

MODELBeschrijving | Jack de Groot & Marline van Hoek

Contemplatief luisteren in morele kwesties

Opnieuw beschreven in principes en methode

In het begeleiden van cliënten die voor moeilijke keuzes staan in de gezondheidszorg: vragen over leven en dood, gepaste behandeling of orgaandonatie is morele counseling een goed gespreksmodel, is de ervaring van de auteurs. Morele counseling is ook buiten de gezondheidszorg in te zetten, wanneer cliënten zich hardop afvragen wat het goede is om te doen (prospectief) en of hun handelen vanuit dit moment gezien goed is geweest (retrospectief).

PROMOTIE | Beate Giebner

Gedeelde ruimte

De ontvankelijkheid van zorgverleners in patiëntencontacten

Eigen ervaringen als geestelijk verzorger waren de aanleiding voor mijn proefschrift Gedeelde ruimte. Een geneeskundestudent wilde weten wat patiënten beleven en vroeg mij samen met hem patiënten te bezoeken. In onze nagesprekken viel op hoeveel wij zelf in de contacten hadden gekregen en hoe wij ons verrijkt voelden.

PROMOTIE | Dorien Veltens

In godsnaam

Zinzorg en pastoraat met mensen met een verstandelijke beperking

Zinzorg en pastoraat met mensen met een verstandelijke beperking is voor veel mensen een vreemd onderwerp. Waarom zouden we willen investeren in zinzorg en pastoraat? En dan nog wel in het bijzonder met mensen die woorden zoals God en geloof niet of vaak met veel moeite kunnen schrijven, uitspreken, verstaan? En als dit nog niet voldoende is, waarom willen we er dan nog onderzoek naar doen ook?

PROMOTIE | Johan Smit

Met een mond vol tanden?

Communicatie met pastoranten met een verstandelijke beperking

Stel: je wordt als pastor gevraagd om op huisbezoek te gaan bij iemand met een verstandelijke beperking. Stel: je wordt gevraagd om een speciale kerkdienst te leiden voor mensen met een verstandelijke beperking. Hoe pak je dat dan aan? Hoe ga je om met onmacht en vermijdingsgedrag en hoe kun je leren om op een volwassen en deskundige manier te communiceren met deze pastoranten? Ik wijdde er mijn proefschrift aan.

REFLECTIE | Theo Pleizier

Leren luisteren naar spiritualiteit

Wat geeft je het gevoel dat je 'gehoord wordt'? En wanneer is dat het geval in een pastorale ontmoeting? De ervaring dat iemand écht naar je heeft geluisterd, is een troostvolle ervaring. In luisteren gaat het om aandacht. Aandachtige betrokkenheid op de ander en op dat waar de ander over spreekt. Onderwijs aan opleidingen tot predikant en tot geestelijk verzorger draagt bij aan het verwerven van een geoefend oor. In deze bijdrage wil ik dat vooral benaderen vanuit de spiritualiteit.

IN BEELD | René Rosmolen

Christus in de Hof van Olijven

[Beeldmeditatie](#)

PROMOTIEONDERZOEK | Kitty Bouwman

Geestelijk moederschap of vroedvrouwkunde

Dat mystagogie en het moederschap met elkaar samenhangen ligt voor ons mensen uit de eenentwintigste eeuw niet voor de hand. Bij geestelijke schrijvers uit de Oudheid vinden we die samenhang wel, en dat is ook het geval bij Augustinus. Maar laat ik beginnen met mijn eigen ervaring van geestelijk moederschap.

VISIE | Jack Barentsen

Ambt en leiderschap in praktisch-theologisch en oecumenisch perspectief

In deze bijdrage pleit Jack Barentsen voor een voluit gefundeerde praktisch-theologische visie op het ambt als een sociale constructie van leiderschap in een specifieke, namelijk religieuze context. Daartoe gaat hij vormen van pastoraal leiderschap in de vroege kerk na en integreert bijbel-theologische en sociaalwetenschappelijke elementen.

DE PROMOTIE | Richart Huijzer

Ambtstheologie in de praktijk

Wat heb je aan het ambt in de praktijk? Wat beleven ambtsdragers aan het ambt? Wat doet het ambt met hen? Dat is het type vragen waarop ik in mijn recent verschenen proefschrift langs de weg van empirisch kwalitatief onderzoek antwoord probeer te geven.

In de wisselrubriek 'de scriptie – de promotie' deze keer aandacht voor het proefschrift van Richart Huijzer dat in 2017 bij Eburon in Delft verscheen: *De binnenkant van het ambt. Een*

grounded-theory-onderzoek naar de ambtsbeleving en levensbeschouwelijke identiteit van protestantse pastores in zorginstellingen.

TRENDBERICHT | Herman Noordegraaf

Kerkzijn in lokale en regionale samenleving

Trendbericht Diaconaat 2014-2016

In dit trendbericht wordt een selectie gepresenteerd van verschenen publicaties over diaconaat vanaf 2014 tot eind 2016. Er zijn ook nog enige publicaties opgenomen uit 2013, die niet meer in het vorige bericht 2010-2013 (Handelingen 2014/2 en handelingen.com) opgenomen konden worden. In dit bericht wordt het protestantse woord 'diaconaat' (rooms-katholiek: 'diaconie') aangehouden ter aanduiding van activiteiten van kerken en daarmee verbonden groepen en organisaties ter bestrijding van materiële en sociale noden.